

POSTANOWIENIE

14 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 14 stycznia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa S. P. i P. P.
przeciwko P. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej P. spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 20 lutego 2025 r., I ACa 3057/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko P. S.A. z siedzibą w W., powodowie – S. P. i P. P., w szczególności, wnieśli o ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu z dnia 30 grudnia 2005 r. nr [...], w związku z jej ewentualną nieważnością oraz o zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 94.153,76 CHF oraz kwoty 180.081,80 zł, tytułem zwrotu świadczeń nienależnych z uwagi na potencjalną nieważność zawartej przez strony powyższej umowy kredytu i pobraniem świadczeń nienależnych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 29 października 2021 r. do dnia zapłaty, ewentualnie, powodowie wnieśli też o ustalenie, że nie wiążą ich wskazane szczegółowo w pozwie postanowienia umowy jako abuzywne oraz o zasądzenie na ich rzecz kwoty 160.000 złotych tytułem uiszczonych przez nich rat kapitałowo - odsetkowych w wysokości wyższej niż przez nich zakładana, a jako podstawę prawną żądania o ustalenie wskazali art 189 k.p.c. W ocenie powodów przedmiotowa umowa kredytu jest w całości nieważna ze względu na: sprzeczność z art. 69 ustawy Prawo bankowe; naruszenie zasady swobody umów tj. art. 353¹ k.c.; naruszenie zasady określoności świadczenia i niezgodnienie istotnych przedmiotowo elementów umowy oraz niedozwolony charakter postanowień dotyczących denominowania kredytu. Wskazali również na nieważność umowy jako sprzecznej z zasadami współżycia społecznego w tle w świetle treści art. 58 § 2 k.c.

Odnosnie do kwestii stanu faktycznego sprawy wskazać należy, że powodowie – S. P. i P. P., wraz z matką powódki – M. O., dnia 30 grudnia 2005 r. jako konsumenci zawarli ze stroną pozwaną umowę kredytu hipotecznego [...] nr [...]. Zgodnie z umową kwota kredytu wynosiła 299.000 zł i została udzielona na sfinansowanie budowy rozpoczętego domu jednorodzinnego. Następnie, celem zwolnienia z długu M. O., doszło do zmiany waluty kredytu ze złotych polskich na franki szwajcarskie - aneksem nr 2 z 16 sierpnia 2006 r., którym strona pozwana zobowiązała się nadto postawić do dyspozycji kredytobiorcy dodatkową kwotę kredytu w wysokości 12.225,93 franków szwajcarskich to jest łącznie kwota kredytu wyniosła 131.972,58 franków. W dniu 9 lutego 2009 r. strony zawarły kolejny aneks nr 3, którym podwyższono kwotę udzielonego powodom kredytu o kolejną kwotę 3.674,98 franków szwajcarskich.

Pozwany – P. S.A. z siedzibą w W., w odpowiedzi na pozew, wnosił o oddalenie powództwa w całości, zarzucając stronie powodowej brak interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytowej, sprzeczność z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.) dochodzonego przez powodów roszczenia. Strona pozwana podniosła również zarzut przedawnienia roszczenia.

Wyrokiem z 7 lipca 2023 r. Sąd Okręgowy w Legnicy w szczególności, ustalił, że umowa kredytu [...] nr [...] zawarta 30 grudnia 2005 r. pomiędzy powodami S. P. i P. P., a P. S.A. w W. jest nieważna (pkt I); zasądził od strony pozwanej P. S.A. w W. łącznie na rzecz powodów S. P. oraz P. P. kwotę 180.081,80 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 29 października 2021 r. do dnia zapłaty; kwotę 94.153,76 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 29 października 2021 r. do dnia zapłaty (pkt II).

Apelację od tego wyroku wniosła strona pozwana, podnosząc wyszczególnione w jej treści zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego oraz materialnego, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Strona pozwana podniosła także zarzut zatrzymania, co do kwoty odpowiadającej wartości udzielonego kredytu.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji i orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu apelacja pozwanego okazała się zasadna częściowo, tj.: odnośnie do żądania zapłaty. Sąd I Instancji ustalił, że umowa łącząca strony jest nieważna i zasądził na rzecz powodów zwrot kwot uiszczonych w okresie od zawarcia umowy do 5 lipca 2021 r., które to rozstrzygnięcie Sąd Apelacyjny podzielił, podkreślając też, że w realiach sprawy powodowie zawarli pierwotnie umowę w złotych, którą następnie aneksowali zmieniając jedynie walutę wierzytelności i określając wysokość zadłużenia na kwotę we CHF. Przedmiotem badania, w ocenie Sądu II instancji była zatem umowa o charakterze denominowanym, bo tylko taka umowa po zmianie waluty wierzytelności łączyła strony. Nie sposób było natomiast przyjąć, że skoro aneks jest nieważny strony łączy umowa w pierwotnej wersji, skoro w pierwotnej umowie

zmieniono jedynie walutę stanowiącą ostatecznie wskaźnik indeksacyjny. Następnie Sąd II instancji zważył, że kluczowa w sprawie okazała się ocena, czy zawarte w umowie klauzule waloryzacyjne, mogą być oceniane na gruncie art. 385¹ k.c. jako postanowienie abuzywne, a w dalszej kolejności, w razie ich eliminacji, czy umowa może być uznana za ważną. Co istotne jednak, umowa ta zawierała klauzule abuzywne w odniesieniu do zasad przeliczania kwoty wypłaconego powodowi kredytu w złotych polskich jak i przeliczania spłat dokonywanych w złotych polskich. Zawarta umowa nie była zatem umową o kredyt walutowy. Nie było, zaś, wątpliwości, że w analizowanym stosunku umownym powodowie występowali w roli konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. Skutkiem uznania wskazanych przez Sąd I instancji postanowień o przewalutowaniu za abuzywne była ich bezskuteczność *ex lege*. Klauzule umowne zawarte w kwestionowanej umowie zasadnie zostały uznane za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.; klauzule przewalutowania zostały bowiem wyrażone w sposób dający Bankowi swobodę w kształtowaniu kursu waluty przyjmowanego do rozliczeń. Ustalenie podstawy do obliczenia rat kapitałowo - odsetkowych w oparciu o tabele kursów kupna/sprzedaży, bez wyjaśnienia sposobu określenia stosowanych kursów ustalanych przez Bank kwalifikować należało jako niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c. W efekcie brak było podstaw do uznania zasadności podnoszonych przez pozwanego zarzutów apelacyjnych, a ich dalsze szczegółowe uzasadnienie okazało się zbędne z uwagi na akceptację przez Sąd Apelacyjny powszechnie obowiązującego stanowiska Sądu Najwyższego jak i TSUE co do skutków tak zawartej umowy. Niezasadny był także zarzut naruszenia art. 189 k.p.c. w rezultacie apelacja dotycząca pkt. I zaskarżonego wyroku podlegała oddaleniu (art. 385 k.p.c.). Sąd II instancji wyjaśnił także, iż stwierdzenie, że umowa nie wiąże już stron na skutek jej nieważności po eliminacji klauzuli przeliczenia walutowego (art. 58 § 1 k.c., w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. i w zw. z art. 6 ust. 1 i 2 Dyrektywy 93/13 przy uwzględnieniu art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13) nie oznaczało, że powództwo o zapłatę powinno zostać uwzględnione. Ustalenie, że zawarta między stronami umowa jest nieważna implikował problem rozliczeń stron z tytułu spełnionych w związku z jej zawarciem świadczeń. Podstawą prawną takich rozliczeń są przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, a w szczególności te

dotyczące nienależnego świadczenia. Sąd II instancji zauważył też, że w okresie od daty zawarcia umowy do dnia wskazanego jako data końcowa (5 lipca 2021 r.), w pozwie, powodowie nie spłacili nawet kapitału, a zatem nie sposób było uznać, że są kosztem Banku zubożeni. Skutkowało to oddaleniem powództwa o zapłatę (art. 386 § 1 k.p.c.). Podniesiony zarzut zatrzymania był więc bezprzedmiotowy.

Ostatecznie wyrokiem z 20 lutego 2025 r., Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, w szczególności, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w punkcie II oddalił powództwo o zapłatę w całości; w punkcie III kwotę kosztów należnych od strony pozwanej na rzecz powodów określa na 1631 zł (pkt 1); oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt 2); zasądził od powodów na rzecz strony pozwanej 2254 zł z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za okres od dnia uprawomocnienia się tego punktu wyroku (pkt 3).

Pozwany – P. S.A. z siedzibą w W., skargą kasacyjną zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 20 lutego 2025 r. w części, tj.: w pkt 1. tiret 2, w pkt. 2 w zakresie oddalenia apelacji strony pozwanej co do roszczenia powodów o ustalenie, że umowa kredytu [...] hipoteczny nr [...] zawarta 30 grudnia 2005 r., pomiędzy powodami S. P., P. P., a P. S.A. w W. jest nieważna oraz w pkt. 3 i 4.

Skargę tę oparł na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.: art 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 385² k.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, co przejawiało się w zaniechaniu oceny zgodności postanowień spornej umowy pod kątem abuzywności w dacie jej zawarcia w pierwotnym kształcie, tj. w dniu 30 grudnia 2005 r., a które to zaniechanie doprowadziło do dokonania oceny spornej umowy kredytu tak jakby od początku zawierała ona postanowienia wprowadzone aneksem nr 1 z dnia 15 maja 2006 r., co w konsekwencji doprowadziło Sąd do przekonania, że umowa kredytu po wyeliminowaniu postanowień umownych wprowadzonych aneksem nr 1 z dnia 15 maja 2006 r. nie może pozostać w obrocie, co miało miejsce zwłaszcza, gdy Sąd nawet nie wziął pod uwagę, że umowa ta może funkcjonować w obrocie w kształcie nadanym jej przez strony w dniu jej zawarcia to jest w dniu 30 grudnia 2005 r., czyli może nadal wiązać strony

jako umowy kredytu złotówkowego, co, w konsekwencji, doprowadziło do zaniechania rozpoznania istoty sprawy.

Na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący wniósł o przyjęcie jego skargi do rozpoznania, ze względu na jej oczywistą zasadność, w związku z nierozpoznaniem przez Sąd Apelacyjny istoty sprawy poprzez zaniechanie oceny zgodności postanowień umowy pod kątem abuzywności w dacie jej zawarcia w pierwotnym kształcie, tj. w dniu 30 grudnia 2005 r. Tytułem wykazania powołanej przez skarżącego przesłanki tzw. „przedsądu” z art. art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skarżący zaprezentował wywód prawny, którym zarzucił Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu, że ten całkowicie zaniechał dokonania oceny zgodności postanowień spornej umowy pod kątem abuzywności w dacie jej zawarcia w pierwotnym kształcie, tj. w dniu 30 grudnia 2005 r., do czego Sąd II instancji był zobligowany. Zaniechanie to doprowadziło do dokonania oceny umowy kredytu tak jakby od początku zawierała ona postanowienia wprowadzone aneksem 1 z dnia 15 maja 2006 r., co w konsekwencji doprowadziło Sąd do przekonania, że umowa kredytu po wyeliminowaniu postanowień umownych wprowadzonych aneksem nr 1 z dnia 15 maja 2006 r. nie może pozostać w obrocie. Sąd zupełnie nie wziął pod uwagę i nie rozważył, iż umowa ta może funkcjonować w obrocie w kształcie nadanym jej przez strony w dniu jej zawarcia to jest w dniu 30 grudnia 2005 r., czyli jako umowy kredytu złotówkowego. Takie działanie Sądu Apelacyjnego doprowadziło do zaniechania rozpoznania istoty sprawy, co czyni skargę kasacyjną oczywiście uzasadnioną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje

publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący powołał się w skardze na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie

publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Zawierając aneks nr 1 z 15 maja 2006 r. do umowy z 30 grudnia 2005 r. strony dokonały zmiany waluty wierzytelności kredytowej, a tym samym doprowadziły do jej istotnego przekształcenia. W związku z tym przedmiotem oceny jest umowa z 30 grudnia 2005 r. - jako całość - w wersji uwzględniającej wspomniany aneks nr 1. Nie jest więc już prawnie możliwe zakwestionowanie wyłącznie aneksu nr 1 do tej umowy i powrót do stanu z chwili zawarcia umowy z 30 grudnia 2005 r., gdyż aneks ten nie jest samodzielnym, niezależnym i zarazem wyodrębnionym elementem umowy z 30 grudnia 2005 r. w jej pierwotnym brzmieniu.

W tym stanie rzeczy brak jest podstaw do podzielenia tezy pozwanego Banku, że jego skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna w przedstawionym wyżej rozumieniu przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Władysław Pawlak

[PG]

[a.ł.]